

Läkemedelsberoende

-Riktlinjer och förskrivningsmönster

Riksförbundet mot alkohol-
och narkotikamissbruk

Stockholm 2022-11-08

Niklas Preger

Överläkare

Sektionschef Högspec.öpv

Läkemedelsberoende- riktlinjer och förskrivningsmönster

- Historik
- Bdz som läkemedel
- Opioider och smärta
- Hur förskriver vi som läkare bensodiazepiner och opioider?

inte

Historik

Opium användes smärtlindrande för 6000 år sedan. Läkevänderot (Valeriana) användes i Antikens Grekland som sömnmedel. I Sverige nämns Valeriana i början av 1800-talet som en viktig medicinalväxt mot nervösa besvär och "hysteri".

Morfin tidigt 1800-tal. Barbiturater tidigt 1900-tal

BDZ har använts som lugnande medel i stor omfattning i Sverige sedan 60-talet. De lanserades som ett effektivt och framför allt säkrare alternativ än föregångarna, barbituraterna.

På början av 2000-talet kom Oxycontin och Tramadol som "lösningar" för smärta.

Medicinsk nytta av opioider och bensodiazepiner

- Svår cancerrelaterad smärta (opioider)
- Epileptiskt anfall (bdz)
- Alkoholabstinens; Delirium tremens (bdz)

BDZ - fördelar

- Snabbt insättande
- God terapeutisk effekt
- Låg toxicitet

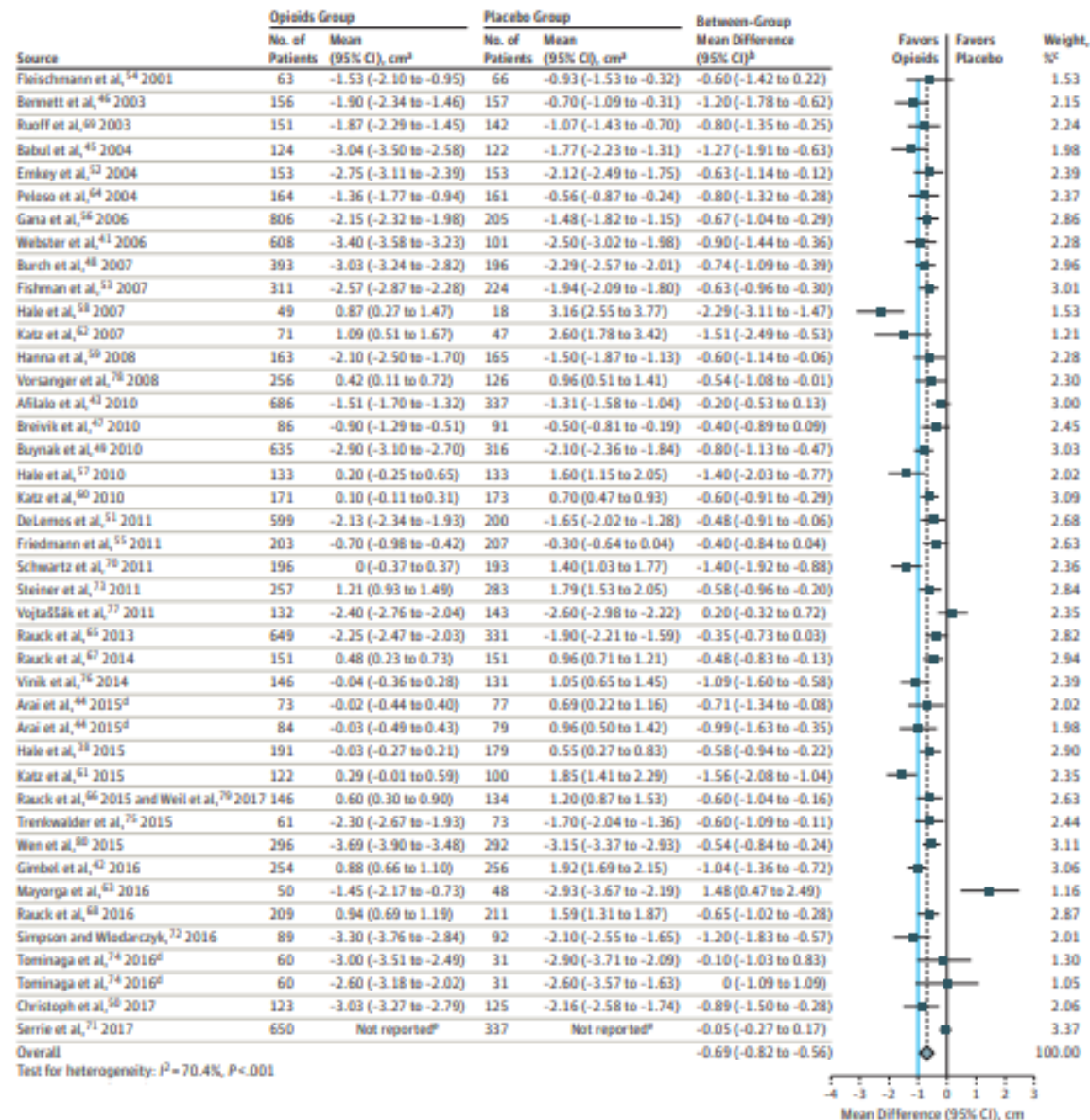
Vid sidan om ångestdämpande effekt har BDZ flera andra kliniskt användbara egenskaper, en av de främsta är vid **behandling av alkoholabstinens och antikonvulsivt.**

Holländsk studie: Hälften av de som påbörjade bdz fortsatte under 2 till 7 års tid

(van Hulten et al., 2003)

Figure 2. Pain Relief on a 10-cm Visual Analog Scale Among Patients With Chronic Noncancer Pain Who Received Opioids vs Placebo in 42 High-Quality Randomized Clinical Trials

The blue line represents the minimally important difference of 1 cm on the 10-cm visual analog scale for pain. The dashed vertical line represents the overall pooled measure of association.

^a Within-group change from baseline data.

^b Between-group differences in change from baseline data.

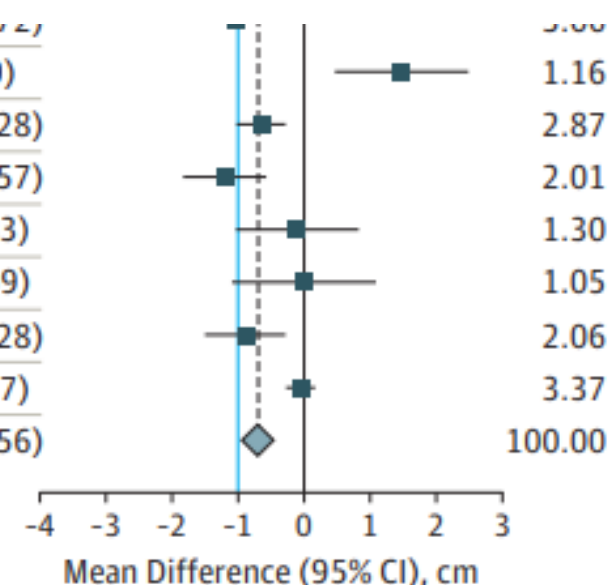
^c Weights are from random-effects analyses.

^d Article reported results from 2 randomized clinical trials.

^e Article only reported between-group mean difference and 95% CI.

Simpson et al, ⁷² 2016	237	0.00 (-0.00 to 0.00)	230	1.92 (1.03 to 2.81)	1.04 (-1.00 to 0.92)
Mayorga et al, ⁶³ 2016	50	-1.45 (-2.17 to -0.73)	48	-2.93 (-3.67 to -2.19)	1.48 (0.47 to 2.49)
Rauck et al, ⁶⁸ 2016	209	0.94 (0.69 to 1.19)	211	1.59 (1.31 to 1.87)	-0.65 (-1.02 to -0.28)
Simpson and Wlodarczyk, ⁷² 2016	89	-3.30 (-3.76 to -2.84)	92	-2.10 (-2.55 to -1.65)	-1.20 (-1.83 to -0.57)
Tominaga et al, ⁷⁴ 2016 ^d	60	-3.00 (-3.51 to -2.49)	31	-2.90 (-3.71 to -2.09)	-0.10 (-1.03 to 0.83)
Tominaga et al, ⁷⁴ 2016 ^d	60	-2.60 (-3.18 to -2.02)	31	-2.60 (-3.57 to -1.63)	0 (-1.09 to 1.09)
Christoph et al, ⁵⁰ 2017	123	-3.03 (-3.27 to -2.79)	125	-2.16 (-2.58 to -1.74)	-0.89 (-1.50 to -0.28)
Serrie et al, ⁷¹ 2017	650	Not reported ^e	337	Not reported ^e	-0.05 (-0.27 to 0.17)
Overall					-0.69 (-0.82 to -0.56)

Test for heterogeneity: $I^2 = 70.4\%$, $P < .001$

The blue line represents the minimally important difference of 1 cm on the 10-cm visual analog scale for pain. The dashed vertical line represents the overall pooled measure of association.

^a Within-group change from baseline data.

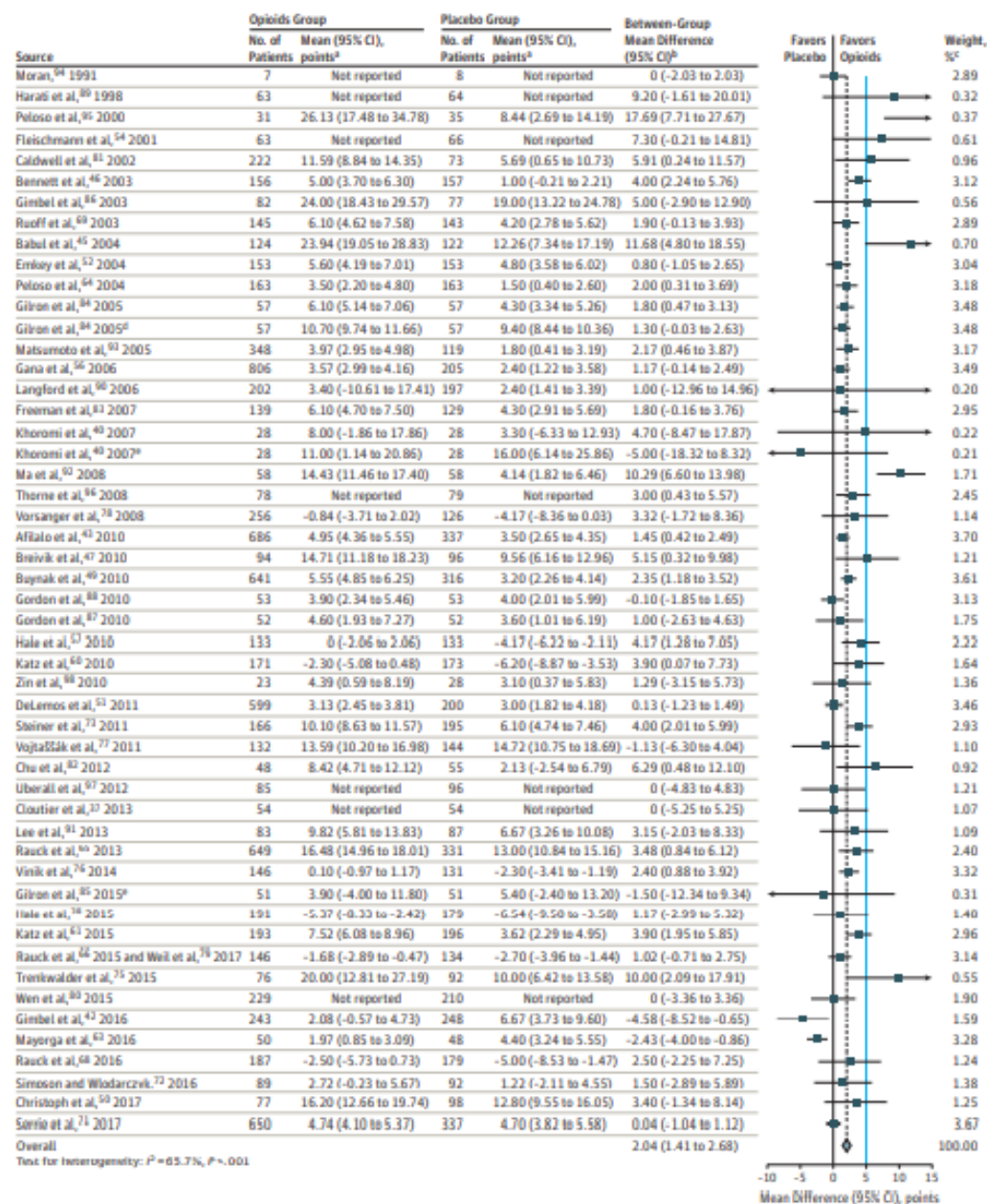
^b Between-group differences in change from baseline data.

^c Weights are from random-effects analyses.

^d Article reported results from 2 randomized clinical trials.

^e Article only reported between-group mean difference and 95% CI.

Figure 3. Physical Functioning Assessed by the 100-Point 36-Item Short Form Physical Component Score Among Patients With Chronic Noncancer Pain Who Received Opioids vs Placebo in 51 High-Quality Randomized Clinical Trials

The blue line represents the minimally important difference of 5 points on the 100-point 36-item Short Form physical component score. The dashed vertical line represents the overall pooled measure of association.

^a Within-group changes from baseline data.

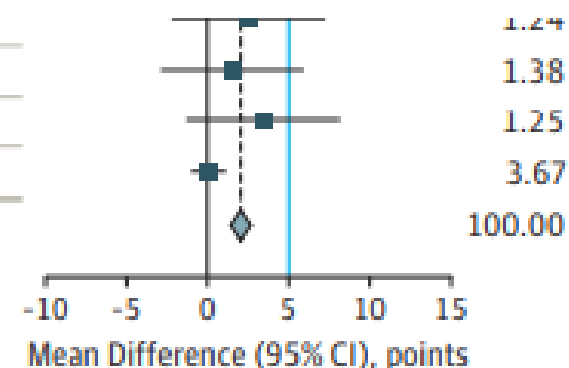
^b Between-group differences in change from baseline data.

^c Weights are from random-effects analyses.

^d Comparison was morphine plus gabapentin vs gabapentin alone.

^e Comparison was morphine plus portopindone vs portopindone alone.

Radtke et al, ⁷¹ 2010	107	-2.30 (-3.73 to 0.13)	173	-3.00 (-6.33 to 1.47)	2.30 (-2.23 to 7.23)	
Simpson and Wlodarczyk, ⁷² 2016	89	2.72 (-0.23 to 5.67)	92	1.22 (-2.11 to 4.55)	1.50 (-2.89 to 5.89)	
Christoph et al, ⁵⁰ 2017	77	16.20 (12.66 to 19.74)	98	12.80 (9.55 to 16.05)	3.40 (-1.34 to 8.14)	
Serrie et al, ⁷¹ 2017	650	4.74 (4.10 to 5.37)	337	4.70 (3.82 to 5.58)	0.04 (-1.04 to 1.12)	
Overall					2.04 (1.41 to 2.68)	
Test for heterogeneity: $I^2 = 65.7\%$, $P < .001$						

The blue line represents the minimally important difference of 5 points on the 100-point 36-item Short Form physical component score. The dashed vertical line represents the overall pooled measure of association.

^a Within-group change from baseline data.

^b Between-group differences in change from baseline data.

^c Weights are from random-effects analyses.

^d Comparison was morphine plus gabapentin vs gabapentin alone.

^e Comparison was morphine plus nortriptyline vs nortriptyline alone.

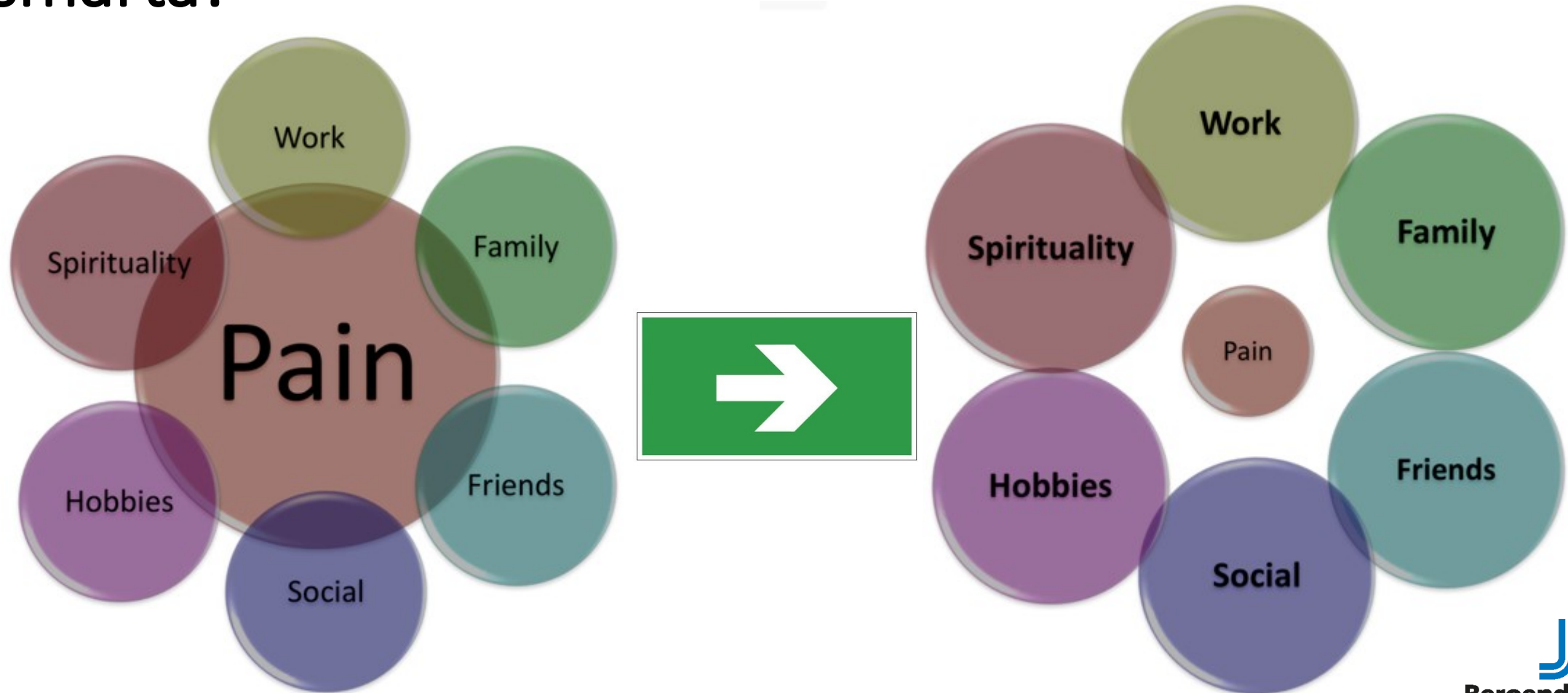
Som läkare bör du efterfråga en tydlig funktionell målsättning vid blotta tanken på att förskriva läkemedel och då inte beroendeframkallande läkemedel. Undvik att skatta smärta!

”Min fibromyalgi hindrar mig att promenera...”

Mål: att kunna promenera 5 km/dag

Viktigt är psykologiska behandlingsmetoder vid smärta!

Hur förskriver vi som läkare
bensodiazepiner och opioider?

inte

Sömnstörningar

1. Bakomliggande orsak ska utredas innan behandling väljs.
- 2. Sömnhygieniska insatser och KBT är förstahandsval vid sömnstörningar.**
3. Sömnmedel ska endast användas för korttidsbehandling ([melatonin](#))

Diskussion

- Hur förskriver läkare bensodiazepiner och opioider?
- Gabapentin?
- Pregabalin (Lyrica)?
- Opioider vid kronisk smärta? NSAID/paracetamol vid kronisk smärta??

TACK!

Riksförbundet mot alkohol-
och narkotikamissbruk

Niklas Preger

Niklas.preger@regionstockholm.se

+46 708927704